

Tilburg University

Apologieverbod

Prins, J.E.J.

Published in:
Nederlands Juristenblad

Publication date:
2005

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Prins, J. E. J. (2005). Apologieverbod: beschermen is geen afschermen... *Nederlands Juristenblad*, 80(38), 1979-1979.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Apologieverbod: beschermen is geen afschermen

Een jaar is verstreken sinds de moord op cineast Van Gogh. Gevoelens van verontwaardiging en bedreiging hebben de verkillung van onze samenleving in snel tempo opgevoerd. Het publieke debat is verkrampt. Uitlatingen die shockeren, kwetsen of verwarring zaaien kregen een andere lading, waarbij tolerantie en ruimdenkendheid verworvenheden uit een ver verleden lijken. Tel daarbij op dat ook wij niet verschoond bleven van de dreiging van terroristische aanslagen en de voedingsbodem voor verdere beperkingen van grondrechten is een feit. Privacy, godsdienstvrijheid en uitingsvrijheid staan op de tocht. Het gaat niet langer om de vraag of bepaalde uitlatingen nog toelaatbaar zijn. Een concreet apologieverbod lijkt op nationaal en internationaal niveau een voldongen feit.

En wat zal dan de realiteit van alledag zijn? Het vergoelijken van bepaalde misdrijven is geen daad die zich in het luchtledige afspeelt. Om je mening breed onder het publiek kenbaar te maken zul je als kritisch burger, onruststoker of fanaticus veelal iets meer willen ondernemen dan het bekladden van het lokale buurthuis. Voor het bereiken van een zo groot mogelijk publiek is een springplank nodig. Bij voorkeur radio, televisie, krant of internet. En hoe men het ook wendt of keert, de plannen zullen een onmiskenbaar effect op redacties en het publicatiebeleid van deze media hebben. Al was het maar omdat de voorgenomen strafbaarstelling nauwelijks houvast biedt voor een heldere afbakening van de grens tussen enerzijds toelaatbaar en anderzijds ontoelaatbaar verheerlijken of bagatelliseren. Dit brengt de rechterlijke macht in de problemen, zoals de Raad voor de Rechtspraak onlangs al signaleerde. Maar het brengt ook de boodschappers van de boodschap in een lastige positie. De keuze die dan voorligt, is ogenschijnlijk simpel: levert een redactie zich over aan het huidige paniekvoetbal, de gevoelens van angst en manoeuvreert ze aldus vooral binnen de lijnen van de politieke correctheid? Of probeert men de spreekwoordelijke luis in de pels te zijn en de redactionele stem niet te laten smoren in wantrouwen en verkramping?

En hoe zal het de redactie van uw NJB vergaan onder een apologieverbod? Hoezeer wij ons best zullen blijven doen de Hitweek of Provo van deze tijd te zijn (Elsbeth Etty, NRC Handelsblad 12 september 2005), ook wij worstelen dan met de vraag waar de grenzen van het toelaatbare liggen. Worden ook wij geraakt door de verkramping? Openstaan voor controversiële meningen en het bieden van een forum voor kritisch debat horen bij de traditie van dit tijdschrift. Bijdragen in de lopende jaargang van Prakken, redacteur Brenninkmeijer en zeer recent Stöpler zijn daar slechts enkele voorbeelden van. Maar wat als we een bijdrage van de voorzitter van de Vereniging van Juristen voor de Vrede krijgen voorgelegd waarin kritiek wordt geuit op het OM wegens de strafrechtelijke vervolging van degene die filmopnamen heeft gemaakt van een tegen Amerikaanse troepen in Irak gerichte actie, in welk kader wordt gesproken over 'het Amerikaanse moordenaarsregime' en Bush en diens regering als 'moorddadige agressors' worden neergezet? Kunnen we een dagvaarding tegemoet zien als we deze tekst, zoals we dat bij de aflevering van deze week doen, op de virtuele pendant van het tijdschrift plaatsen? (zie: www.njb.nl, rubriek Focus)

Bijkomend punt is natuurlijk het effect van onze keuze voor juist de elektronische variant van publiceren. Internet kent immers een geheel eigen dynamiek, wars van de eigenschappen die de traditionele media kenmerken. Wat krijgen op deze nieuwe wereld lijkt onbegonnen werk. Niet alleen de NJB-publicatie zal een eigen leven gaan leiden. Dat geldt ook voor duizenden zo niet miljoenen andere kritische opvattingen, indrukken, haatgevoelens, mythen, enzovoort. Zonder drempels van redactionele controle, landsgrenzen en identificatie kan vrijuit worden verheerlijkt, gebagatelliseerd of ontkend. Met internet beschikt iedere fanaticus of criticaster over een individuele spreekbuis met wereldwijd effect. Lokale onvrede wordt daarmee op unieke wijze uitgegroot en vele malen agressiever in haar effect. Kortom, de nieuwe virtuele media bieden een welhaast onmogelijk te beteugelen mobilisatiestrategie voor extremistische opvattingen. De effectiviteit van een apologieverbod is hier uitermate twijfelachtig. Maar onze

verkrampde politiek weet ook ditmaal het antwoord wel weer te vinden. Dat ligt, zoals Dommering al eerder hier signaleerde, bij de toegangspoorten tot internet, de Internet Service Providers. Zij immers zijn - in tegenstelling tot de achterliggende bron van de gewraakte uiting - wel te traceren. Eis verwijdering van de uiting, verlang de identiteit van de voor de uitlating verantwoordelijke persoon, verzoek zo nodig om diens uitlevering en laat voortaan alle communicatie op voorhand door providers filteren. Of nog simpeler: maak van Internet Service Providers gewoon een publieke dienst. In feite worden ze toch al steeds vaker het verlengstuk van de overheid. Zeker als de Europese Raad van Ministers eind dit jaar uiteindelijk toch nog z'n zin krijgt op het dossier 'bewaarplicht verkeersgegevens' (wie belt met wie vanaf welke locatie en hoe lang). Welke provider ziet dan immers nog een gezonde financiële basis voor een private onderneming?

Laten we de verleiding van de bovenstaande scenario's weerstaan. Het zal onze samenleving alleen maar verder in zichzelf doen keren, verstarren en verkillen. Bovendien, als betere tijden aanbreken is de knop niet zomaar teruggedraaid. En in de tussentijd stijgen de uitgaven voor de handhaving van alle ingevoerde repressiemaatregelen. Geld dat niet wordt uitgegeven aan een toekomstperspectief voor de komende generatie, aan scholing, de aanpak van de jeugdwerkloosheid en vele andere dringende sociale zaken. De politiek is het niet alleen aan deze samenleving, maar zeker ook aan de toekomstige generatie verplicht te laten zien wat (het belang van) ruimte, vrijheid en ontplooiing is. Laat burgers vanuit een solide economische en sociale positie zelf ontdekken en bepalen wat het goede en wat het kwade is. Beschermen doe je niet door op voorhand af te schermen.

Corien Prins